

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrti in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kato. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zaprto reklamacije so poštnine proste.

Naše zadružno delo.

Jedna izmed najvažnejših točk v programu S. K. Z. je ojačenje kmečkega stanu v gospodarskem oziru. Ta točka pa ni samo točka v programu, ni blesteča fraza, temveč stranka dosledno in premišljeno po natanko določenem načrtu uresničuje ta del svojega programa. Najuspešnejše sredstvo za povzdigo kmečkega stanu je sredstvo samopomoči, zadružništvo; radi tega posveča stranka največjo pozornost zadružništvu.

Če se ozremo v preteklost, vidimo, da se je okrog leta 1880 začelo zadružno delo na Spodnjem Štajerskem. Ustanovilo se je več posojilnic v mestih in trgih, kjer je sedež okrajnih sodišč. Nočemo krati zasluge teh zavodov za narodni razvoj spodnještajerskih Slovencev, povdarjati moramo, da so ti zavodi vsaj v početku svojega delovanja uplivali na to, da se je obrestna mera za posojila primerno znižala in da se je ljudstvo osvobodilo raznih „kmečkih prijateljev“—oderuhov, ne smemo pa tudi zamolčati raznih nedostatkov, katere izkazujejo ti zavodi. Ti zavodi niso kmata nikdar poučili, kedar se naj poslužuje osebnega kredita, kedar naj jemlje posojila na vkupnjo, s čim je ljudstvu naraslo mnogo nepotrebnih stroškov in potov. Zavodi imajo popolnoma kapitalističen značaj; premožni se lahko z velikimi svotami kot deleži udeležujejo in dobivajo na ta način te posojilnice popolnoma v svoje roke, izplačujejo se obresti za deleže (dividende), katere so navadno višje kakor obresti za hranilne vloge, vzdržujejo se drago uradništvo, v mnogih slučajih preveč uradništva, iz letnih računskih zaključkov posnamemo, koliko stotakov na leto se izplača članom načelstva za nagrado, akoravno vse posle izvršuje uradništvo. V mnogih slučajih se pa sprejemajo prošnje za posojila ter dajejo informacije itd. odvnetiki, kateri na ta način zaslužijo na leto lepe tisočake — na škodo ljudstva in posojilnice. Omeniti še moramo, da so si ti zavodi mnogokrat s popolnoma nepraktičnimi in predragimi stavbami nakopali neznosna bremena; dohodki teh stavb dostikrat niti ne krijejo polovice obrestij v njih naloženega denarja in morajo posojilnice leto za letom doplačevati. Če bi se pri zgradbi teh stavb ne gledalo toliko na zunanji blisk in sijaj, temveč delalo na to, da bi bile te stavbe res ljudske stavbe, stale v ulicah, kjer je živahen promet in pospeševale narodno trgovino in

obrt, bi bil gmotni uspeh teh stavb drugačen kakor sedaj.

Kolo časa se vrti, povsod se opazuje velikanški napredek, posebno na gospodarskem polju vlada živahno vrvenje in drvenje. Zadružna misel prodira zmagonosno naprej in ustvarja zadružne oblike, ki služijo v prid ljudstva, a ne posameznikov. Zato se ni čuditi, da so uvideli vsi oni, katerim je res mar za ljudski blagor, da je bila prejšnja zadružna organizacija kmečkim razmeram neprimerna, nezadostna, in da ni mogoče potem te organizacije v zadružnem oziru napredovati. Ta dejstva, kakor tudi potreba, v večji meri skrbeti za varčevanje, zbirati ljudski kapital, ljudem nuditi ugoden in cen kredit, je pripeljala do tega, da se je začela nova doba v znamenju — rajfajznovk.

Merodajna za to novo dobo je bila želja, poleg denarnih zadrug osnovati tudi druge zadruge, zlasti nakupovalne in prodajalne, proizvajalne zadruge itd., katere se prej niso mogle ustanavljati, ker niso imele zaslombe v drugih zadružnih organizacijah. Prejšnje kapitalistične posojilnice se niso zmenile za kmečke težnje, za kmečko ljudstvo, na katero je odpadlo 90 in še več odstotkov celega prometa posojilnic, se ni storilo nič, med tem ko se je iz velikanških čistih dobičkov vsako leto tisočake in tisočake darovalo drugim stanovom.

Zgodovina zadružništva nas uči, da se isto more le tedaj razvijati, ako tvorijo kmečke posojilnice rajfajznovke trden temelj, na katerega se more cela zadružna stavba naslanjati. Načelo, da naj ima vsaka župnija, ki šteje nad 1500 duš, oziroma dve ali več sosednjih župnij skupaj, svojo rajfajznovko, se je obneslo drugod in tudi na Slovenskem, n. pr. na Kranjskem, kjer je skoraj popolnoma izvedeno. Ravno rajfajznovke šolajo ljudstvo za zadružno delo, vzgajajo ljudstvo k temu, da se začne zavedati, kako velikega pomena je združevanje, in s tem se vršijo priprave za nakupovalne in prodajalne ter proizvajalne zadruge. Saj nas ravno gospodarska zgodovina zadnjih let uči, da moramo neuspehe mnogih nakupovalnih in prodajalnih ter proizvajalnih zadrug pripisati dejstvu, da ni bila zadružna misel dovolj razširjena, da se — ljudstvo ni zavedalo svojih dolžnosti.

Ustanovitev rajfajznovk se ovira, zavodi in njih voditelji napadajo. In uspehi tega dela, katero se tako napada? Sedaj obstoji na Spodnjem Štajerskem okrog 65 posojilnic in zadrug, katere vodijo

pristaši S. K. Z. Ti zavodi nudijo cenejši kredit, kakor kapitalistične posojilnice, vsled česar krasno prosperirajo. Teden za tednom se ljudstvo oglašja in želi ustanovitev teh prekornih zavodov, in je upati, da bodo konec leta vodili pristaši S. K. Z. okrog 100 zadrug na Spodnjem Štajerskem. Zanimanje za zadružništvo raste od dne do dne; zahtevajo se predavanja in tečaji, da se ljudstvo natančneje pouči o zadružništvu. Meseca januarja se je vršil zadružni tečaj v Mariboru, kjer so se udeleženci teoretično in praktično poučevali o zadružništvu, na tečajih v Celju in Slovenjgradcu se je tudi razpravljalo o zadružništvu.

Ustanavljajo se zadružna okrožja, ki bodo obsegla jeden ali več sosednjih okrajev; v teh zadružnih okrožjih se bode vsako leto vršil, menjajoč se po posameznih krajih, kjer je sedež kake zadruge, okrožni zadružni shod, katerega namen je, pospeševati izpolnjevanje in razširjanje zadružništva. Na teh okrožnih zadružnih shodih bodo stopili upravniki zadrug medsebojno in z zastopniki Zadružne zveze v dotiko, pogovarjali se o svojih izkušnjah na zadružnem polju, ustanavljali nove zadruge itd.

Da bode mogoče celo delo sistematično vršiti, da bodo imele zadruge priliko, večkrat dobiti strokovni pouk, se je poskrbelo s tem, da se v kratkem ustanovi v Mariboru podružnica Zadružne zveze v Ljubljani s potrebnim uradništvom, katere bo izvrševala vso zadružno delo na Spodnjem Štajerskem. Kot denarna centrala, ki bo izvrševala denarno poravnavo med spodnještajerskimi zadrugami, bo služila Spodnještajerska ljudska posojilnica, ki bo začela kmalu poslovati.

Naša pot je jasno začrtana; naš namen je, izvesti na Spodnjem Štajerskem trdno, zahtevam in potrebam odgovarjajočo kmetijsko zadružništvo. V prvi vrsti bomo ustanovili dovoljno število rajfajznovk ter pripravljali tla za nakupovalne in prodajalne ter proizvajalne (mlekarske, sadjarske in vinarske) zadruge; smatramo pa za svojo dolžnost, ne nepremišljeno ustanavljati zadrug, temveč po resnem preudarku in še le potem, ko ji zagotovimo vse predpogoje za ugodno uspevanje zadrug, iste poklicati v življenje. Pri našem delu nas ne bodo ovirali nobeni napadi, vodila nas bo le želja, koristiti kmečkemu ljudstvu in prepričani smo, da bomo naš zadružni program uresničili, ako nas bodo naši pristaši v toliki meri podpirali, kakor do sedaj.

Podlistek.

Kmečki kralj Matija Gubec.

Iz hrvaškega Marko Krajnc.

(Dalje.)

V sobi začne gospa Jelena Tahu pripovedovati, da je bil v jutro pri njej župnik Babič in vprašal, kako daleč je že dospel oddelek vojske, v katerega je vtaknjen Juro Mogaič; župnik da ve za gotovo, da je bil odšel Mogaič z drugimi Tahovimi konjeniki v Kanižo na Ogrsko.

Tahi ji reče, naj pove Babiču, da so Mogaiča Turki ugrabili in ga odvlekli v sužnost. Sicer pa naj se ta vražji pop varuje grada; lopov je, kmečkega rodu, pesje narave, kakor sploh vsa kmečka smet! Naj še dolgo lazi krog grada, pa mu da odsekati glavo, magari je posvečena!

Peti dan po svečnici se je Tahi prav obilno okrepil z zlato vinsko kapljico, ki so jo bili njegovi ljudje vso izvlekli iz kleti nesrečnega Ivana Sabova. Obraz mu gori od prevržite pijače, oči mu divje plame!

Gre iz sobe pa pokliče Petra Bošnjaka. Ukaže mu, naj prinese ključ od ječe, kjer je zaprt Ivan Sabov, pa kos kruha. Rad bi vedel, kako se kaj ima njegov plemeniti gost.

Za trenotek je Peter s ključi, kruhom in goreče svetilko tu in oba se spustita pod zemljo. Peter odklene močna vrata in vstopi v ječo. Tahi pa za njim.

Vlažen, neprijeten duh jima vdari v nos. V kotu na umazani, na pol mokri slami je ležala neka klopka; če si jo ogledal natančneje, si videl, da je človek. Izpod krvavih cunj mu lukajo rdeče in plave ozeble noge. Suhe, bele roke so krčevito zaka-pane v slamo, okoli nog in rok pa se mu ovija hladno železo.

Zdajpaždaj bolešno zastoka, a kakor da je prikovani k tlom, ne more se ganiti. Ni čuda! Ubožec ozebel in prebit je bil popolnoma oslavljen; saj že pet dni ni imel trohice v ustih.

Tah se postavi z rokami podprt pred njega kakor pes pred mrtvo zver; oči se mu bliskajo sovraštva in preziranjia do ubogega izstradanega jetnika. Ivan Sabov zapazi grajščaka Taha in z milim glasom, da bi omeščal celo trd kamen na cesti, prosi vode.

A Taha ne gane mila prošnja, ampak vrže mu pred noge kos kruha. Kakor da ga je zadela strela, plane nesrečni Sabov po kruhu in ga začne momljaje griziti, dokler ga ne sne do zadnje drobtinice. Potem pa začne Taha prositi in ga zaklinjati, naj mu za pet ran Kristusovih pošlje po mašnika. A Tah se ne gane in le s peklensko zadovoljnostjo gleda muke nesrečnega trpina.

Tedaj se jetniku zapenijo blede usta, še enkrat prosi za vodo, ker da mu gori kruh v želodcu, gori vsa drobovina... Še nekaj trenutkov, Ivan Sabov se strese in kakor kamen se zvali na tla ječe.

Tah pogleda še enkrat v otrple oči mrtvečeve, obrne se in odhajajoč pravi Petru:

No, ta vrag se me bo še v peklju spominjal!

X.

Stefan Grdak, branitelj in zaščitnik kmetov.

Tah je bil za gotovo prepričan, da je tožba proti njemu pri kraljevski komori popolnoma zaspala. A njegovi nasprotniki in zaščitniki grofice Uršule Heningove niso mirovali. In res je kralj na njihovo prošnjo pooblastil plemiča Stefana Grdaka, da naj upravlja v kraljevem imenu večji del posestva Susjeda in Stubice.

Grdak se je nastanil v Susjedu. Tah mu je sicer odkazal dve borni, tesni sobici pred gradom za stanovanje, a splošno mu je nagajal in delal sitnosti, kjer se je le dalo; še popisa zemljišča mu ni hotel sestaviti.

Tudi svojim služabnikom je zapovedal, naj zadevajo Grdaku, kjer morejo, in nič se ni briga! za kraljevo pismo, ki ga svari, naj se uklone določbi kraljevske komore.

Grdak pa je pogosto zahajal k brdovskemu župniku Babiču, ki mu je razkril vse rane ubogega kmečkega ljudstva ter ga prosil, naj za božjo voljo ukrene, kar se da, da ljudstvo strese z ramen to strašno nevoljo, ki jim jo prizadeva dan za dnem živinski Tah.

Lahko bi se zgodilo, da kmetje, sicer tako dobri, potrpežljivi in blagi, v skrajnem obupu odrečejo pokornost, pa primejo za orožje in kdo naj bo potem odgovoren za toliko nedolžno prelito krvi.

Grdak, mož plemenitega srca, je do solz ginen poslušal župnikovo povest o bedi in revii kmečkega ljudstva. Povedal je staremu župniku, da je ravno zato prišel v ta kraj, ker je kralju neprestanih tožb proti Tahu nazadnje bilo le preveč. Napla-

Politični ogled.

— **Draginja živil.** V petek dne 14. februarja je govoril v proračunskem odseku dr. Korošec pri razpravi o indirektnih davkih o draginji živil ter izjavil: Draginja sedanjih živil niso krivi kmetje, ampak celo drugi činitelji. Danes imamo pred seboj postavko 16 milijonov kron pri indirektnih davkih, ki se plačujejo za meso in klavno živino. Teh 16 milijonov ne pomeni nič drugega kakor podražanje živil za 16 milijonov od strani države, na kojem podražanju pa kmet ni ni kriv. Zato bo ostala zahteva nas kmečkih poslancev, da se ta davek odpravi, na dnevnem redu. V imenu svojih volilcev zahtevam tudi, da se dobrohotno postopa od strani finance pri dovoljevanju za domače žganjarje in da se dovoljuje daljši čas za vinotoče doma pridelanega vina. Opozorjam vlado tudi na to, da šnopsarski fabrikanti v Ptuj razvijajo smoteno agitacijo za zavzemanje svojega žganja. Ud okrajnega šolskega sveta (Stražil) v Ptuj se je hotel celo posluževati naših ljudskih šol, da bi agitiral za svoje žganje. To vendar sega že predaleč. S koncesijami za žganjetoč se sploh naj postopa strogo, in ugasle koncesije se naj sploh le v izrednih slučajih na novo ožive. — Čudno je bilo, da se sploh ni noben socijaldemokrat oglašil proti davku na meso in klavno živino, čeprav tako radi kričijo o draginji živil. Socijaldemokrati se oglašajo le tam, kjer se da kmetu škodovati!

— **Dr. Korošec o gozdarstvu.** V proračunskem odseku je dne 12. febr. govoril dr. Korošec ter razpravljal o namenu nižjih c. kr. gozdarskih šol, ki ni samo državnemu gozdarskemu uradništvu pridobivati naraščajo, ampak tudi vzgojevati sinove posestnikov za pametne gozdarje na očetovem domu. Toda zadnjega namena ne dosegajo niti državne (4) niti druge (6, n. pr. društvene) nižje gozdarske šole. L. 1905-6 je bilo na vseh nižjih gozdarskih šolah 269 učencev, ki so dovršili šolo, toda samo dva sta šla v domače gozdarstvo. Kot predpogoj za vsprejem v take šole se zahteva meščanska šola ali pa spodnja gimnazija, oziroma nižja realka. Govornik misli, da je to za one, ki se hočejo posvetiti domačemu gozdarstvu, prevelika zahteva, ki fante odvaja od dela in jih ravno radi tega tira v tuje, lažje službe. Nujno potrebno pa je, da se upelje na vseh dosedanjih gozdarskih šolah pouk o zadružništvu. Od te zahteve ne bomo odstopili. Govornik zahteva nadalje, da bi država ustanovila nižjo gozdarsko šolo za Spodnji Štajer, ki bi naj vzgojevala učence ne toliko za državno službo kakor za domačo uporabo. Minister dr. Ebenhoch je takoj odgovoril na poslančeva izvajanja, obljubil pouk v zadružništvu in glede šole povedal, da ji ne bo nasprotoval, ako bo potreba.

— **Socijaldemokrati proti zvišanju davka na žganje.** V seji proračunskega odseka dne 14. t. m. se je socijaldemokrat Elenbogen odločno izjavil proti zvišanju davka na žganje. Ljudski osrečevatelj!

— **Na Kranjskem se vršijo jutri deželnozborske volitve v kmečkih občinah.** S. L. S. je postavila sledeče kandidate: 1. V sodnih okrajih Ljubljani in Vrhnika: Fran Povše, državni poslanec v Ljubljani, in dr. Iv. Susteršič, državni poslanec v Ljubljani. 2. V sodnih okrajih Kamnik in Brdo: dr. J. Krek, državni poslanec v Ljubljani. 3. V sodnih okrajih Kranj, Trzin in Škofja Loka: Franc Demšar, državni poslanec v Čušnici, in Janko Zabret, župan občine Predoslje. 4. V sodnih okrajih Radovljica in Kranjska gora: Josip Pogačnik, državni poslanec v Podnartu. 5. V sodnih okrajih Postojna, Logatec, Senožeče, Lož, Il. Bistrica in Cerklja:

Prane Drobnič, posestnik v Novi vasi, in dr. Ign. Zitnik, državni poslanec v Ljubljani. 6. V sodnih okrajih Vipava in Idrija: Ivan Lavrenčič, posestnik in gostilničar na Vrhpolju. 7. V sodnih okrajih Novo mesto, Kostanjevica in Krško: Josip Dular, posestnik v Jurkivasi. 8. V sodnih okrajih Trebnje, Zatična, Žužemberk, Mokronog, Litija, Radeče: Fr. Košak, župan na Grosupljem, dr. Evgen Lampe, stolni vikar v Ljubljani, in Josip Mandelj, c. kr. pristav tobačne tovarne v Ljubljani. 9. V sodnih okrajih Kočevje, Ribnica, Velike Lašče: Franc Bartol, župan v Sodražici, in Franc Jaklič, državni poslanec v Dobropoljah. 10. V sodnih okrajih Črnomelj, Metlika: Franc Šuklje, državni poslanec v Kandiji. Liberalci v kmečkih občinah, izvemši Belo Krajino, sploh niso postavili kandidatov, ker so si svesti svoje onemoglosti. V mestih si stojijo liberalni in neodvisni kandidati nasproti. Tudi tukaj so že volilci sili liberalcev in je upanje neodvisnih kandidatov ponekod veliko.

— **Prusi proti Poljakom.** V državni zbornici sprejeta razlastitvena postava polskih posestev ni bila sprejeta v dotičnem odseku gosposke zbornice. Kardinal Kopp je ostro govoril proti njej. Vlada se je trudila, da dobi v gosposki zbornici večino, a se ji sedaj ni posrečilo. Dne 26. t. m. predloži odsek gosposki zbornici novo prenovljeno postavko, ki razlastitev znatno omejuje. Razlastiti se ne sme: a) cerkvenega posestva, b) posestva pobožnih ustanov, c) posestva, ki so že deset let last fidejkomisa, d) posestva, ki so sploh že deset let v eni roki, f) posestva podedovana od moža, oziroma žene, oziroma od dedičev, in druge vrste potom testamenta ali postavke. Ako gosposka zbornica predlog komisije sprejme, bo morala predloga nazaj v poslansko zbornico.

— **Na Ruskem** je zopet vse pri starem. Tudi tretja дума ni sposobna za delo, še manj kot prvi dve. Vlada ji predlaga mnogo ničevnih predlogov, s katerimi дума trati čas. Nekateri poslanci že ne zahajajo več k sejam, ker nočejo, da bi jih vlada imela za norca. Kmalo bo vlada mogla reči, da дума noče delati in jo bo razgnala. Da se ni delalo, kriva je bila vlada.

— **Kitajska.** Nepričakovano hitro so začeli na Kitajskem s preosnovo. Neomejena vladarica je cesarica-mati, ki se je pred rusko-japonsko vojsko izredno branila preosnove, sedaj jo pa zelo krepko podpira in pospešuje. Ker se pa Kitajci z železno vztrajnostjo držijo starih šeg in navad, se prena redbe le počasi izpolnjujejo. Prepovedano je kaditi opij, ženske si ne smejo več kaziti nog, po nekaterih okrajih se je upeljala ustava, da se ljudstvo navadi ustavnega življenja. Z veliko naglico pa se preosnuje, šolstvo in armada. Šolski obisk je postal obvezen in najmarljivejši učenci se pošljejo v Evropo. Najboljše napreduje armada, katere poveljnik je dalekovidni podkralj Juan-či-kaj. Vsako leto pošljejo po 1000 častnikov v inozemske izobraževalne šole. Če bo enkrat preosnovana Kitajska, ki šteje sedaj 370 milijonov prebivalcev, se bo lahko postavila po robu Evropi, ki šteje 400 milijonov prebivalcev.

Mala politična naznanila.

Dne 13. februarja. Na Hrvaškem se je že začel srdit volilen boj med raznimi strankami. Postavljenih je 550 kandidatov. Na volilnih shodih je že prišlo do krvavih spopadov. — Avstrijska vlada namerava ustanoviti na Dunaju italijansko fakulteto. — Danes so se sklenili na Dunaju trgovinska pogajanja med Avstrijo in Srbijo. — V Madridu so odkrili zaroto proti španskemu kralju. — V Bosni in Hercegovini je začelo med ljudstvom vreti.

Dne 14. februarja. V japonski državni zbornici je bil po hudi in burni razpravi sprejet državni proračun. — V Galiciji je prišlo pri volitvi volilnih mož do pretepa. Izvoljeni volilni mož je bil zaboden v trebuh in je takoj umrl. — Nemški hišni posestniki v Egru na Češkem so sklenili odpovedati stanovanja češkim družinam. Nemška zagrizenost že presega vse meje!

Dne 15. febr.: Izvršilna postava k zavarovanju zasebnih uradnikov se v kratkem razglasi. — Včeraj zvečer se je odpeljal dunajski župan Lu-ege na jug v Lovrano, da si okrepi zdravje. — Španska se pošlje pol brigade lovcev v Maroko. — Avstrijski zunanji minister Aehrenthal je v delegacijah povedal, da namerava Avstrija zidati Sandčak-železnico skozi Turško. Vsled tega je nastal krik po vseh izvenavstrijskih listih, ker se bojijo, da bo Avstrija zadobila s tem preveliki vpliv na Balkanu.

Dne 16. febr.: Državni zbor bo sklican na dan 17. marca. — Deželnozborske volitve na Hrvaškem bodo 27. in 28. februarja. Ban baron Rauch je bil te dni pri cesarju in si je baje izprosil dovoljenje, da takoj zopet razpusti deželni zbor, če ne bo volitev izpadla po njegovi volji. — V Kadenu na Češkem je bil danes kmečki shod, na katerem so se kmetje izrekli proti uvažanju živine ali mesa iz Srbije in zahtevali strogo živinozdravniško nadzorstvo ogrske živine.

Dne 17. febr.: Iz Odese se poroča, da Rusija na tihem mobilizira čete ob Kavkazu. To bi bilo naperjeno proti Turčiji. — Mulej Hafid zahteva okhod Francozov izpred Casablance. — Nekdanji finančni minister v Brukovem ministrstvu Ig. plom. Plener je umrl.

Dne 18. febr.: Iz Rusije se poroča, da je samo zaradi tega Rusija poslala vojake ob turške meje, ker je začela Turčija zbirati ob ruski meji vojaštvo. Turčija je sedaj sklenila, odpoklicati vojaštvo od turške meje. — Na Portugalskem se sedaj vrši preiskava proti kraljevim morilcem. Puška morileca je bila kupljena na Francoskem.

Razne novice.

* **Duhovske vesti.** V začasni pokoj stopita radi bolezni č. g. Anton Postružnik, kaplan na Priho-vi ter se preseli k Sv. Križu pri Ljutomeru, in č. g. Anton Bukovšek, kaplan v Kozjem. — Prestavljen je č. g. Ivan Jelšnik iz St. Jurija ob j. ž. v Kozje.

* **Osebnosti.** Imenovani so: sodni oficijal A. Skaza v Mariboru za nadoficijala, nadoficijal M. Dernouc v St. Lenartu za voditelja zemljiške knjige v Mariboru, oficijal H. Wudia v Mariboru za nadoficijala v St. Lenartu.

* **Naš ožji rojak** gospod Andrej Zmavo je bil imenovan z novim letom zadružnim komisarjem in skoraj istodobno inšpektorjem svetovnoznane doma-ne kneza Metternicha v Johannsbergu ob Reni (Rhein-gau), kamor se preseli še to spomlad. Imenovana do-mena prideluje med drugim najdražja vina na svetu (do 80 mark, to je okroglo 95 kron steklenica, ali 125 kron liter), in cesar avstrijski dobiva desetino vsakeletnega vinskega pridelka.

* **S šole.** Nadučitelj v St. Petru na Medv. se-lu je postal g. Fr. Korbar, šolski vodja od Sv. Pri-moža na Pohorju; učiteljica na slovenski šoli v St. Ilju v Slov. gor., gđc. Antonija Ravnihar iz St. Ja-koba v Slov. gor., stalen je postal učitelj Radovan Mejovšek na Reki. V pokoj je stopila učiteljica Ana Pfeifer v Velenju.

njenemu Tahu pa bomo že pristigili peroti! Kakor ovca se bo ponižen!

Nekega dne počasti Taha podban Forčič, ki je kaj rad zahajal k Tahu pokušat vina, kar se mu je poznalo na debelem trebuhu in rdečem nosu. Za mizo je sedela tudi ponosna gospa Jelena Tahovka, ki pa si ji mogel že na obrazu brati bližnjo smrt.

Ravno so se pogovarjali o državnih poslih, ko sluga naznani, da želi Grdak govoriti z gospodom Tahom.

Tahu se zmrači čelo, vendar dovoli Grdaku, da naj pride, podbanu pa pošepče na uho, češ, da zdaj bo vsaj videl, s kakimi ljudmi mora si deliti gospodstvo.

Grdak vstopi in brez dolgih besedi mu začne naštevati vse krivice, ki jih prizadeva ubogim kmetom. Kako je pozabil, da kmetje niso samo njegovi hlapeci in sužnji, ampak tudi kraljevi podaniki; kako je dal proti vsaki pravici na najgroznejši način usmrtiti Stefana in Ivana Sabova; kako je naložil kmetom sedem novih davkov; kako je dal pobrati desetino, ki bi jo naj odrajtal kralju, pa jo je sam potrošil, reveži pa so mu morali plačati desetino še enkrat. Od kmetov si je prisvojil vse mline na Krapini, kralju pa odreka vse dohodke.

Našel mu je vse grozovitosti, ki jih je bil vi-del v tem kratkem času na svoje oči: kako gori kmete po cele trume od hiše in zemlje. Kar je bolj-šega, pridrži zase, slabše daruje svojemu kastelanu Loliču in svojim hudobnim služabnikom, kmetje pa se morajo vlačiti po svetu lačni, nagi in bos.

Se več takih mu je povedal Grdak. On kot upravitelj kraljevske komore ne sme trpeti, da se še dalje tako na smrt mučijo kmetje, ki so ravno take ljudje kakor grajščaki. Med ljudstvom vse vre

in kipi in bati se je v kratkem nekaj strašnega, če se ne zboljšajo razmere.

Kakor divji maček skoči Tah s stola in plane proti Grdaku; pa v pravem času se še stregni in komaj se zatajujevaje sikne skozi zobe:

Da niste kraljev namestniki, pri priči bi vas dal obesiti, kakor storim z vsakim kmetom, ki mi le zajukne!

Po teh besedah mu pokaže vrata.

Odhajaje mu še reče Grdak: Pomni, keda-j ste razžalili plemiča, ki se poteguje za pravico! Le počakajte, kraljevemu komisarju boste pokorneje odgovorjali!

Ta pa je vragu iz torbe skočil! "reče podban Forčič osupnen in se začne pripravljati na odhod iz grada.

Tah zapove kastelanu Loliču, naj spremlja podbana, da se mu med potom kaj ne primeri ter mu zašepne na uho, da si lahko jutri vzame Zaku-ličev mlin na Krapini.

Podban in Lolič odjašeta, Tah pa v grad in naravnost k lepi kastelanici, Loličevi ženi, ki kar vdari v smeh, kako je lepo odpravil bedastega Lo-liča; vse je videla skozi okno.

Ali on nič ne sumi?, jo vpraša Tah.

Mislil, da ve vse, odgovori ona, a da se mu le da cekinov in kaka kmečka kočica, pa še ne vpraša, kaj dela njegova žena!

XI.

"Kje stoji v sv. pismu, da moraš imeti ti konja?"

Velika sredo. Na klečalniku v svoji sobi kleči gospa Jelena Tahova, moli in joka ter vije roke pred razpetim Bogom.

Velika sredo je, a v hiši kastelanovi počiva na Tahovih prsih lepa mlada kastelanka. Nešteto-krat jo poljubi Tah in tolikokrat se glasno zasmeje kastelanka.

Naposled jo vpraša Tah, ali si je njen mož vzel Zakuličev mlin. Lolička mu skima z glavo v potrdilo in tudi pripomni, da se je Zakulič zelo upiral. Lolič pa ga je tako kresnil po glavi, da se ne bo upiral nikdar več.

Potem pa mu začenja oponašati, da daje Lo-liču zmirom kaj v dar, njej pa nič, čepravno vedno pravi, da mu je ona mnogo ljubša, kakor pa gospa Jelena.

Tah ji stisne v dlan pet cekinov in še predno mu je mogla kaj reči, zagledata skozi okno sta-rega župnika Knežiča iz Pušče, jahajočega na lepem konjčku.

Glej, kako lepega konja jaše ta stari pleševec!, pravi Lolička. Ali ga ni škoda?

Prav imaš, odvrne Tah; malo šale si lahko napravimo s starca. Enkrat ga itak moram izpla-čati, ker me vsak čas tožari. Pojdi z menoj!

Brez skrbi jezdi stari župnik mimo grada. Naenkrat se postavi pred njega trebušnati Lolič, zgrabi konja za uzdo, pa vpraša župnika, kam je namenjen.

Starček pozdravi s svetim pozdravom „Hvaljen bodi Jezus“ ter ponižno odgovori, da je jutri veliki četrtak, pa gre v Zagreb po sveto olje.

Surovo ga sune Lolič v rebra, da se slabotni župnik zvrne s konja.

Cemu ti je konj? Tudi apostoli so potovali po-lih pa menda vendar nisi kaj več ko oni!

(Dalje prihajajo.)